

WORLD BANK GROUP

IFC | International
Finance Corporation

Xử lý nợ xấu: Bài học thực tiễn từ một số quốc gia

Tọa đàm

TRAO ĐỔI CHÍNH SÁCH VỀ XỬ LÝ NỢ XẤU VÀ SỰ THAM GIA CỦA KHU VỰC TƯ NHÂN

Karlis Bauze

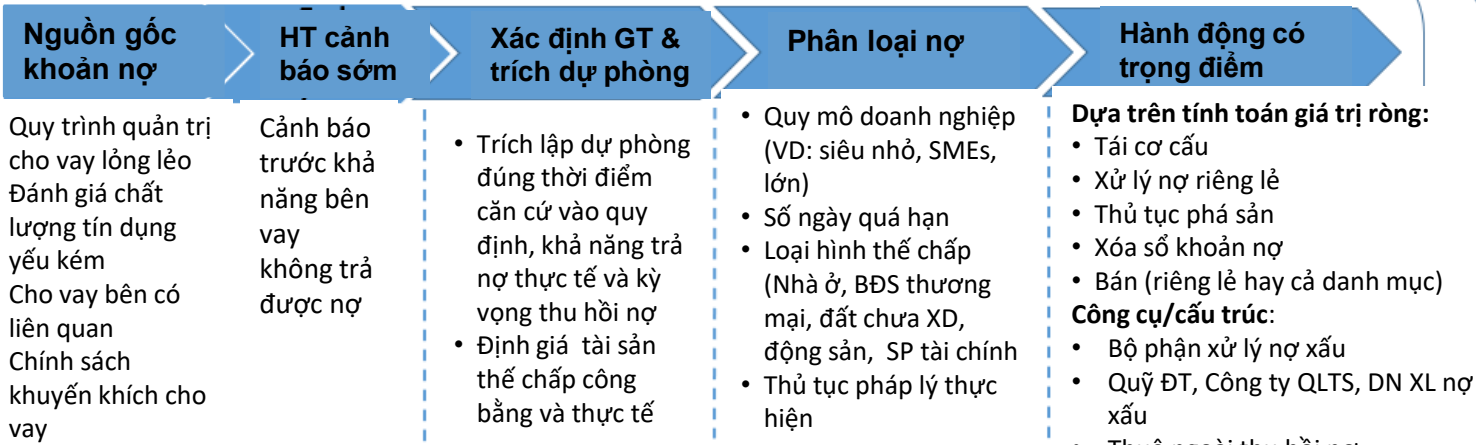
Chuyên gia Tài chính Cao cấp, Nhóm Ngân hàng Thế giới

4/11/2021

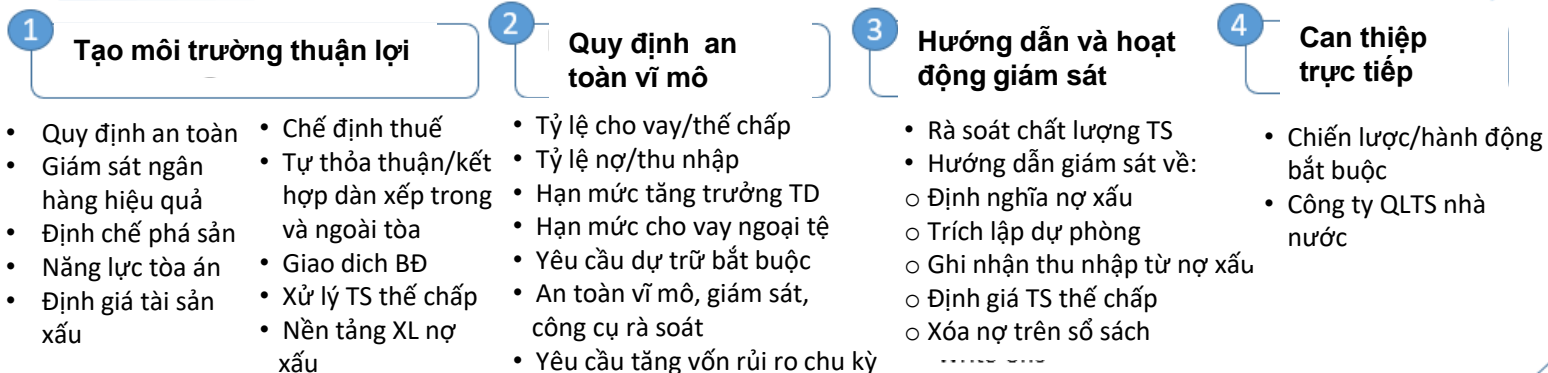
Giải pháp toàn diện để xử lý nợ xấu

Cần một giải pháp toàn diện để xử lý nợ xấu

Hành động của khối tư nhân

Chính sách của nhà nước (NHTU, CQ quản lý, Bộ TC, Bộ Tư pháp, CQNN khác)

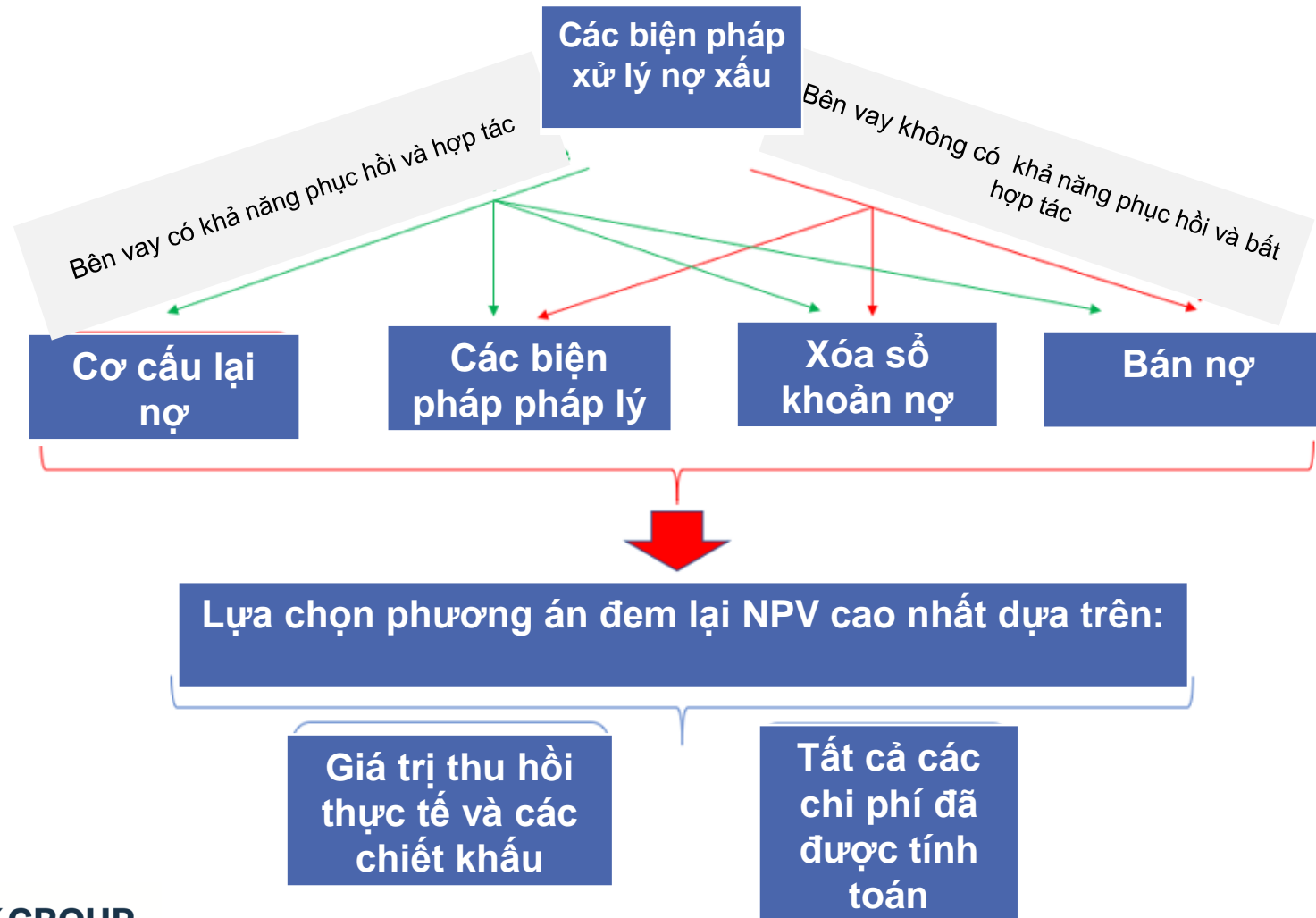
- Chỉ khi có sự phối hợp giữa khu vực công và tư mới có thể mang lại kết quả trong xử lý nợ xấu
- Các ngân hàng có trách nhiệm chính trong việc xử lý nợ xấu ở cấp độ riêng của mỗi ngân hàng và phải đảm bảo thời gian và hiệu quả xử lý nợ xấu
- Các cơ quan quản lý nhà nước cần có một khung chính sách đầy đủ và rõ ràng để xử lý nợ xấu trong hệ thống để không gây trở ngại cho quá trình ổn định tài chính và tăng trưởng kinh tế

Các biện pháp xử lý nợ xấu

Công cụ	Tiểu mục	Phân loại	Điều kiện	Mô tả
Cơ cấu lại nợ	Tái cơ cấu nợ ngắn hạn	Thay đổi lịch trả nợ	Bên vay đang gặp khó khăn về thanh khoản trong ngắn hạn và chịu hợp tác.	Trì hoãn nghĩa vụ trả nợ của bên vay đến một thời điểm trong tương lai, tính theo giá trị hiện tại ròng (NPV) - cách tính trung lập
	Giảm nợ	Tự thỏa thuận (Workout)	Bên vay đang gặp khó khăn về tài chính nhưng có thể khôi phục lại hoạt động sản xuất qua việc giảm nợ; bên vay hợp tác	Cơ cấu lại khoản nợ dẫn đến giảm giá trị hiện tại ròng của khoản nợ.
Các công cụ pháp lý	Xử lý tài sản thế chấp	Thu hồi nợ	Bên vay đã được thông báo về việc không trả nợ đúng hạn và đã qua thời hạn thông báo theo quy định	Cưỡng chế tài sản thế chấp hoặc tài sản bảo lãnh theo quy định của tòa hoặc các biện pháp dàn xếp ngoài tòa để thu hồi và sau đó bán tài sản thế chấp.
	Mở thủ tục phá sản		Bên vay không có khả năng thanh toán các khoản nợ khi đến hạn, hoặc các nghĩa vụ nợ vượt quá tài sản hiện có	Nộp đơn yêu cầu mở thủ tục phá sản để buộc bên nợ tổ chức lại hoạt động kinh doanh hoặc thanh lý tài sản. Trong các trường hợp khác, bên nợ có thể tự nguyện nộp đơn yêu cầu tuyên bố phá sản DN, trong trường hợp này, ngân hàng sẽ cần xác nhận giá trị của khoản nợ.
Xóa sổ khoản nợ		Xử lý nợ	Không có khả năng thu hồi khoản nợ. Khoản nợ đã được trích lập dự phòng đầy đủ. Ngân hàng cần chứng minh rằng tất cả các phương án xử lý khác là không khả thi	Nợ xấu đã trích lập đầy đủ được chuyển sang các tài khoản ngoại bảng. Việc xóa sổ nợ không có nghĩa là các ngân hàng từ bỏ yêu cầu của họ đối với bên vay, cũng không liên quan đến việc xóa nợ. Việc xóa sổ nợ là một sự công nhận chính thức về việc không thể thu hồi nợ.
Bán nợ	Cho nhà đầu tư nợ xấu chuyên nghiệp		Các ngân hàng bán nợ xấu và nhà đầu tư nợ xấu sẽ thỏa thuận về giá và các điều khoản mua bán. Quyền sở hữu được chuyển giao cho người mua	Bán nợ xấu theo giá thị trường cho nhà đầu tư. Nhà đầu tư tiếp tục nỗ lực thu hồi nợ, và điều này có thể cần phải thiết lập một nền tảng mua bán nợ. Việc mua bán có thể được cấu trúc theo nhiều cách khác nhau, trong đó phổ biến nhất là bán đứt khoản nợ, hoặc chia sẻ lợi nhuận hoặc chứng khoán hóa khoản nợ
	Cho công ty nhà nước về quản lý		Được sử dụng trong giai đoạn khủng hoảng mang tính hệ thống để hỗ trợ cho nỗ lực xử lý nợ	Nợ xấu được chuyển giao cho một cơ quan tập trung để quản lý việc xử lý nợ.

Sơ đồ xử lý nợ xấu

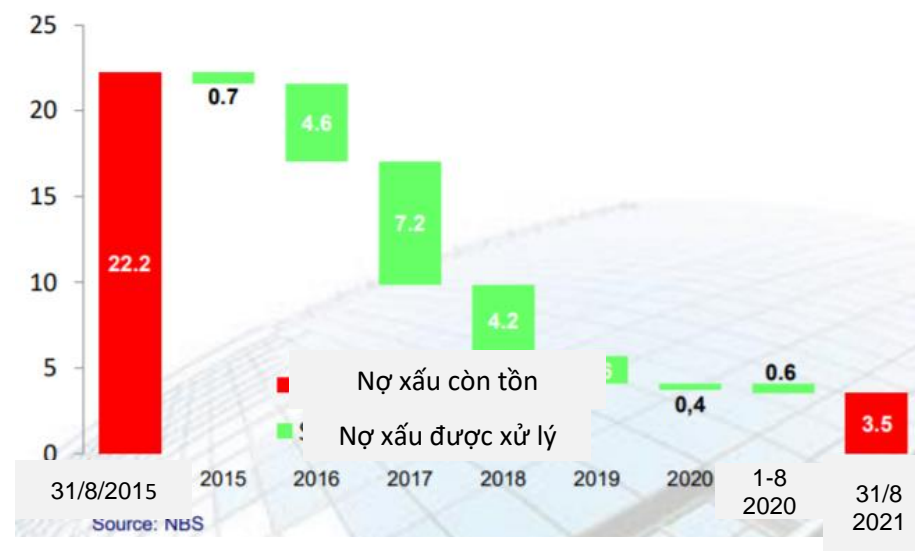
Xử lý nợ xấu ở Serbia

Nhóm công tác xử lý nợ xấu ở Serbia

- Sau cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu, tỷ lệ nợ xấu ở Serbia là **trên 20%** năm 2015
- Trong năm 2015, nợ xấu bắt nguồn từ 50% dư nợ trong lĩnh vực xây dựng, 40% dư nợ trong lĩnh vực kinh doanh bất động sản và 25% dư nợ trong lĩnh vực sản xuất và khai thác khoáng sản
- Theo Nghị định của Chính phủ, **Nhóm công tác xử lý nợ xấu** được thành lập tháng 5/2015. **Bộ Tài chính** là cơ quan điều phối hoạt động của Nhóm công tác
- Một **Chiến lược** 3 năm được xây dựng nhằm dỡ bỏ các rào cản xử lý nợ xấu dựa trên một nghiên cứu về rào cản xử lý nợ xấu với mục tiêu chính là: 1) nâng cao **năng lực xử lý nợ xấu** của các ngân hàng; 2) tạo điều kiện cho **thị trường mua bán nợ xấu** phát triển; 3) thúc đẩy các biện pháp **dàn xếp ngoài tòa**; và 4) cải thiện khung thể chế về xử lý nợ xấu thông qua **tòa án** và xử lý tài sản thế chấp
- Nhóm công tác gồm đại diện của Bộ Tài chính, Bộ Tư pháp, Ngân hàng Trung ương Serbia, Quỹ bảo hiểm tiền gửi. Dưới sự phối hợp công tác của các cơ quan này, tỷ lệ nợ xấu giảm xuống còn **3,5%** năm 2021

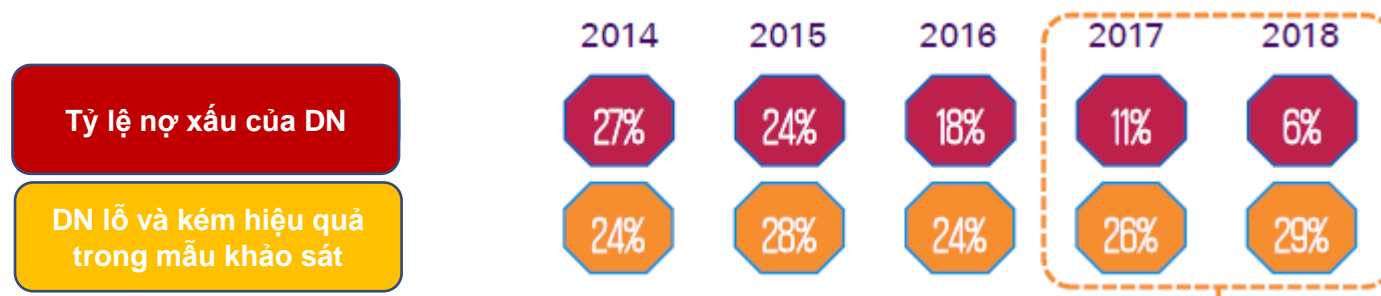
Kết quả Chiến lược Giảm tỷ lệ Nợ xấu

Nguồn: NHTU Serbia

Nợ xấu và khả năng tồn tại của doanh nghiệp ở Serbia

- Sau khi tỷ lệ nợ xấu bước đầu được kiểm soát tốt, Nhóm công tác đã đưa ra **sáng kiến thứ hai** với mục đích ngăn chặn việc hình thành nợ xấu
- Để có cơ sở thực hiện giai đoạn 2 này, năm 2019, FinSAC và KPMG đã thực hiện một nghiên cứu **về khả năng tồn tại của doanh nghiệp**
- Kết quả của nghiên cứu như sau:
 - **Tỷ lệ nợ xấu giảm** từ 27% năm 2014 xuống 6% năm 2018 do kết hợp nhiều biện pháp xử lý nợ xấu (ví dụ: xóa nợ trên sổ sách, trích lập dự phòng đầy đủ, nhận dạng đúng nợ xấu)
 - Nhưng tỷ lệ các DN **“xác sống” (Zombie)** thậm chí còn **tăng** trong cùng thời kỳ - từ 24% trong năm 2014 lên 29% vào năm 2018
 - Điều này có nghĩa là các ngân hàng đã loại bỏ nợ xấu khỏi bảng cân đối kế toán (tức là chuyển sang ngoại bảng, bán hoặc thu hồi các tài sản thế chấp), nhưng **sức khỏe tài chính của các doanh nghiệp** vẫn chưa được khôi phục.
 - Theo định nghĩa, DN “xác sống” là những công ty không nên được tiếp cận vay vốn ngân hàng

Nguồn: KPMG và FinSAC study

Xử lý nợ xấu ở Albania

Nhóm công tác xử lý nợ xấu của Albania

- Sau cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu, tỷ lệ nợ xấu ở Albania đã tăng từ dưới 5% vào năm 2007 lên cao nhất là 24,9% vào tháng 9/2014
- Theo Nghị định của Thủ tướng Chính phủ, Nhóm công tác xử lý nợ xấu của Albania đã được thành lập vào tháng 6/2015 do Bộ Phát triển Kinh tế, Du lịch, Thương mại và Doanh nghiệp là cơ quan điều phối hoạt động của Nhóm công tác
- Mục tiêu chính của Nhóm công tác là giảm tỷ lệ nợ xấu
- Dưới sự hỗ trợ của WB và IMF, Nhóm công tác đã đưa ra Kế hoạch hành động về xử lý nợ xấu nhằm tháo gỡ những rào cản trong quá trình xử lý nợ xấu và cải thiện khuôn khổ pháp lý vào tháng 8/2015
- Nhóm công tác gồm đại diện của Bộ Kinh tế, Bộ Tài chính, Bộ Tư pháp và Ngân hàng Trung ương Albania; WB và IMF đóng vai trò quan sát viên
- Hiệp hội ngân hàng Albania đóng vai trò tích cực trong quá trình hoạt động của Nhóm công tác
- Kế hoạch hành động về xử lý nợ xấu đã kế thừa nhiều khuyến nghị được đưa ra trong báo cáo FSAP, DPL, cũng như các khuyến nghị chính sách từ nhiều tổ chức tài chính quốc tế
- Dưới sự phối hợp công tác giữa các cơ quan, tỷ lệ nợ xấu giảm xuống 8,1% vào năm 2020

Nguồn : FSI, WB

Kế hoạch hành động xử lý nợ xấu

Hành động	Cơ quan chịu trách nhiệm	Thời hạn
Luật Phá sản mới	Bộ Tư pháp	Tháng 11/2015
Sửa đổi Bộ luật Tố tụng Dân sự (cải cách quy định về thừa phát lại)	Bộ Tư pháp	Tháng 11/2015
Sửa đổi Luật đăng ký bất động sản	Bộ Tư pháp	Tháng 10/2015
Sửa đổi Luật về phí bảo đảm	Bộ Tư pháp, Bộ Tài chính, Bộ Kinh tế	Tháng 10/2015
Xử lý 35 tập đoàn/công ty lớn	NHTW	Tháng 10/2015
Sửa đổi các quy định pháp lý (VD xóa sổ)	NHTW	September 2015
Nới lỏng quy định về cấp phép cho các công ty cung cấp dịch vụ xử lý nợ xấu	NHTW	Tháng 12/2015
Đổi mới hoạt động của các cơ quan đăng ký tín dụng	NHTW	Tháng 4/2016
Cấp khoản vay chỉ dựa trên kê khai tài chính	NHTW	Tháng 12/2015
Tiếp cận theo Phương pháp Tirana – khuôn khổ dàn xếp ngoài tòa	NHTW, Hiệp hội Ngân hàng	Tháng 12/2015

Sức khỏe tài chính của các doanh nghiệp Albania

- Deloitte cùng với FinSAC đã thực hiện một nghiên cứu về **sức khỏe tài chính của các doanh nghiệp** ở Albania
- Có 231 công ty lớn nhất Albania tham gia vào nghiên cứu này trong giai đoạn **2014-2016**
- 81% doanh nghiệp hoạt động ở mức trung bình và kém
- **54%** doanh nghiệp thuộc nhóm **kém/tương đối kém**
- 68 doanh nghiệp hoạt động kém
- Nghiên cứu này đã tạo điều kiện thuận lợi cho việc thực hiện khung chính sách về các biện pháp dàn xếp ngoài tòa (**tiếp cận theo Phương pháp Tirana**)

Nguồn: Deloitte và FinSAC

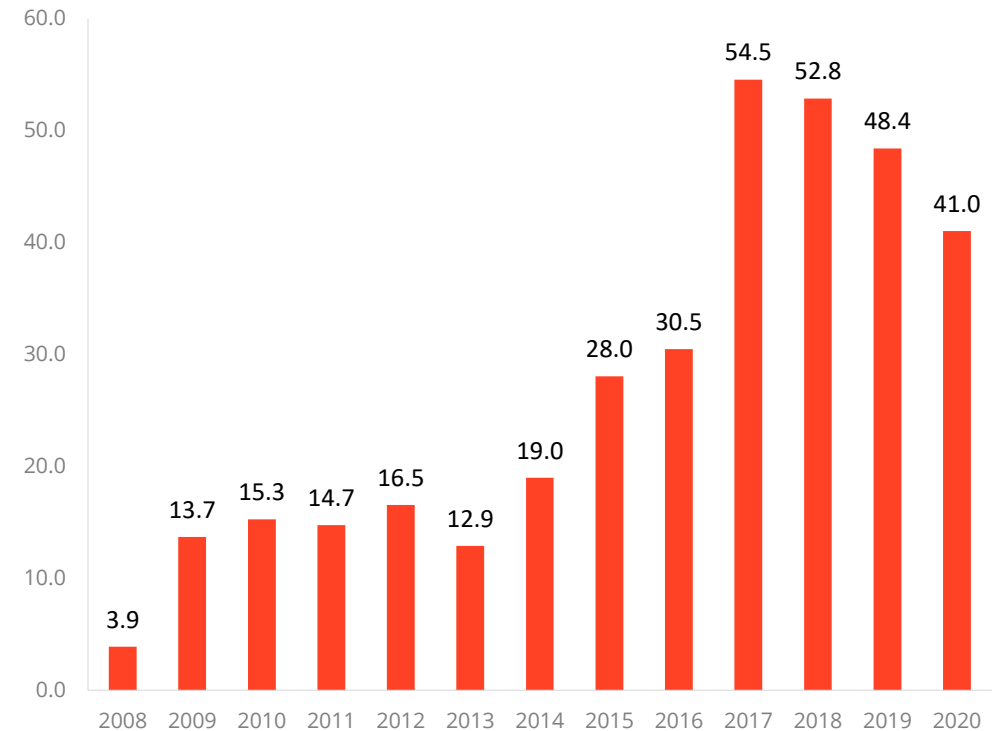
Xử lý nợ xấu ở Ukraine

Xử lý nợ xấu ở Ukraine

- Ukraine chịu ảnh hưởng nặng nề từ cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu, phá giá tiền tệ và xung đột lãnh thổ với Nga
- Trong năm 2014-2015, đồng hryvnia của Ukraine **mất giá gần 3 lần** (giá trị đồng hryvnia giảm từ 8 đến 24 hryvnia đối lấy 1 USD)
- Nợ xấu **trên 50% trong hơn 2 năm**
- Ngân hàng Ukraine đã thắt chặt khung chính sách trong nhiều năm
- Việc quốc hữu hóa ngân hàng lớn nhất (Privatbank) vào tháng 12/2016 góp phần nhận diện rõ hơn tỷ lệ nợ xấu thực sự ở Ukraine
- IMF và WB đã có một số chương trình điều chỉnh kinh tế ở Ukraine để giúp ổn định nền kinh tế
- **Không có nhóm công tác "truyền thống" về xử lý nợ xấu nào được thành lập**
- WB đã chủ động soạn thảo **Kế hoạch xử lý nợ xấu** và khuyến nghị các cơ quan chức năng
- Mãi tới cuối năm 2019, một tiểu ban, thuộc Hội đồng Ổn định Tài chính quốc gia đã được thành lập để xử lý nợ xấu tại các ngân hàng quốc doanh

Tỷ lệ nợ xấu ở Ukraina

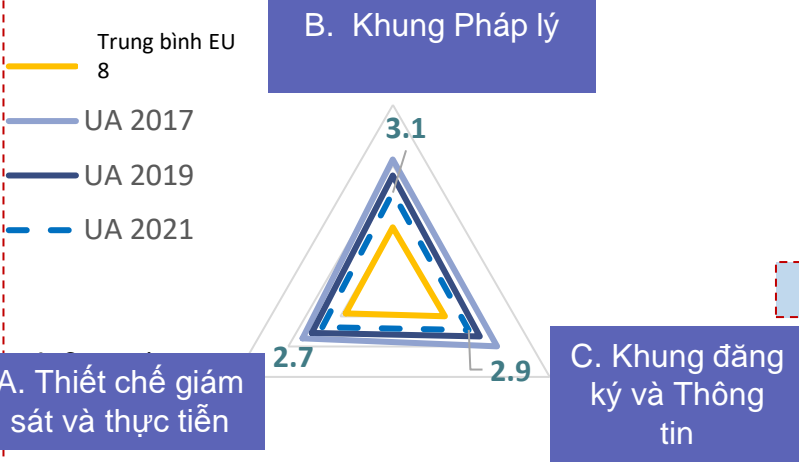

Nguồn: FSI, WB

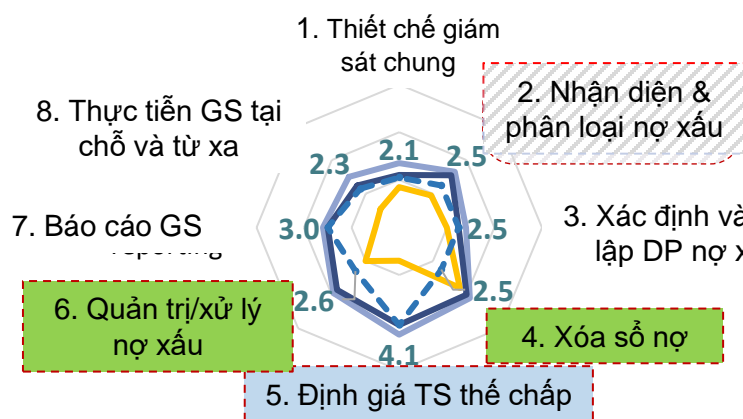
Đánh giá của Ngân hàng Thế giới về khung chính sách xử lý nợ xấu ở Ukraine và kết quả đạt được giai đoạn 2017-2021

- 9 lĩnh vực ưu tiên có hiệu quả rõ nét trong kỳ đánh giá
- 1 lĩnh vực ưu tiên có hiệu quả rõ nét về mặt pháp lý cần được tiếp tục thực hiện
- 3 lĩnh vực ưu tiên có/dự kiến có bước tiến nhỏ và cần nỗ lực hơn nữa để thực hiện đúng

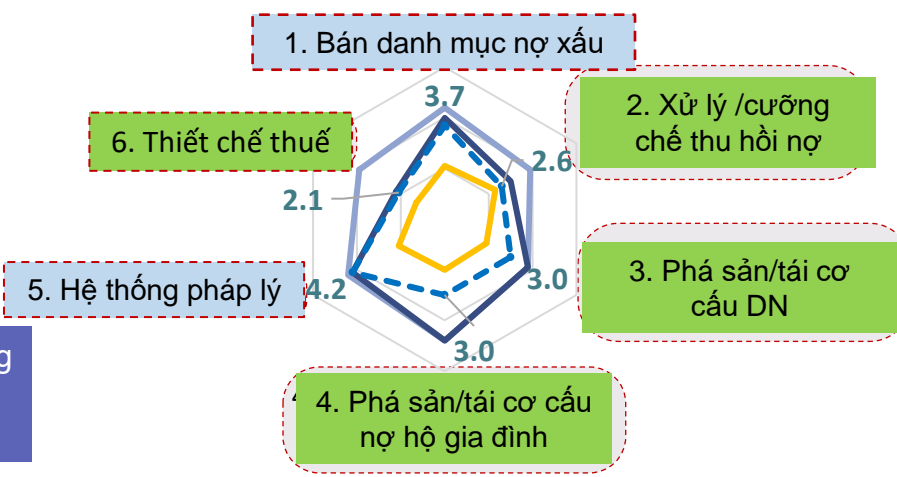
Đánh giá Khung Xử lý Nợ xấu

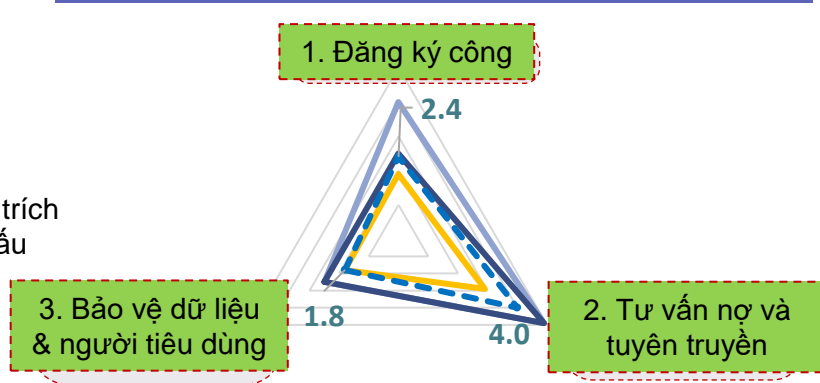
A. Thiết chế giám sát và thực tiễn

B. Khung Pháp lý

C. Khung đăng ký và thông tin

A. Chế độ giám sát và kết quả thực hiện: đánh giá ban đầu và tiến độ hoàn thành

Kết quả đánh giá Khung chính sách quốc gia về xử lý nợ xấu

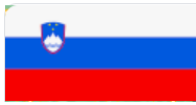
	CY	DE	GR	IE	IT	PT	SI	ES	EU8 average	UA 2017	UA 2018	UA 2019	UA 2020	UA 2021	Progress 2017-21
1. Thiết chế giám sát chung	0.0	2.1	2.1	1.0	2.0	3.0	2.1	1.2	1.7	2.7	3.0	2.2	2.2	2.1	🚩
2. Nhận diện & phân loại NPL	2.6	3.2	2.6	0.1	2.6	2.5	1.9	0.0	1.9	3.3	3.3	3.1	2.5	2.5	🚩
3. Xác định và trích lập dự phòng NPL	1.4	4.2	2.6	0.7	2.5	2.4	1.9	0.0	2.0	2.8	2.5	2.5	2.5	2.5	🚩
4. Xóa sổ khoản nợ	3.5	5.0	3.2	3.7	5.0	5.0	1.8	1.9	3.6	4.2	4.0	4.0	2.5	2.5	🚩
5. Định giá TS thế chấp	1.2	0.0	2.5	0.6	3.8	0.4	1.9	0.7	1.4	4.5	4.3	4.1	4.1	4.1	🚩
6. Quản trị/xử lý nợ xấu	1.5	2.9	1.9	1.0	2.7	2.7	1.0	2.3	2.0	3.9	3.9	3.7	2.7	2.6	🚩
7. Báo cáo giám sát	1.2	2.6	1.0	1.0	0.0	0.9	1.0	0.0	1.0	3.2	3.0	3.0	3.0	3.0	🚩
8. Thực tiễn giám sát tại chỗ và từ xa	1.9	1.1	1.5	0.7	0.1	1.0	2.0	0.3	1.1	3.0	2.7	2.5	2.3	2.3	🚩

Điểm 5 là chính sách xử lý nợ kém nhất, điểm 0 là chính sách xử lý nợ tốt nhất

Nguồn: NHTW Châu Âu tổng hợp các thông lệ giám sát quốc gia và khuôn khổ pháp lý liên quan đến nợ xấu (tháng 11/2016)

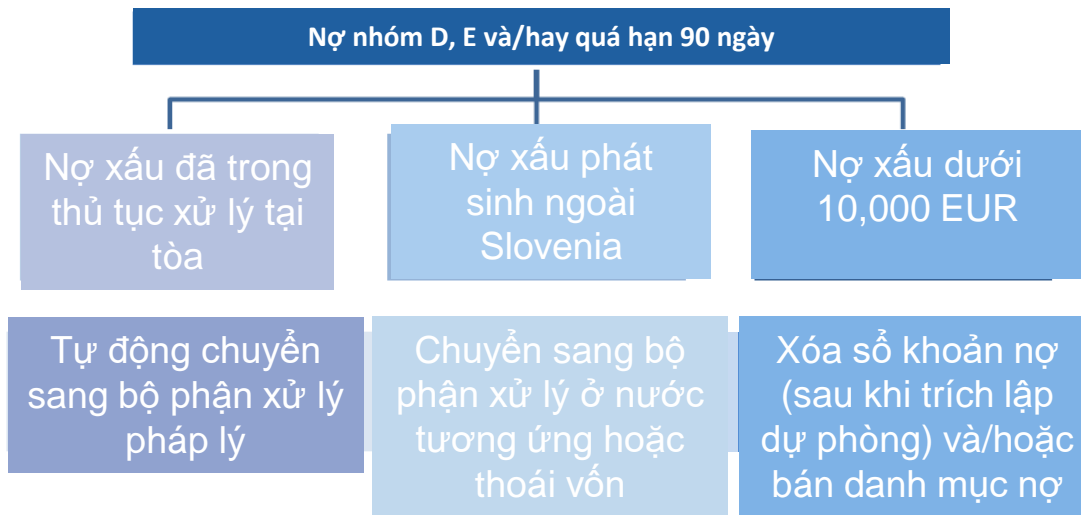
Xử lý nợ xấu ở Slovenia

Xử lý nợ xấu của DNVVN và siêu nhỏ ở Slovenia

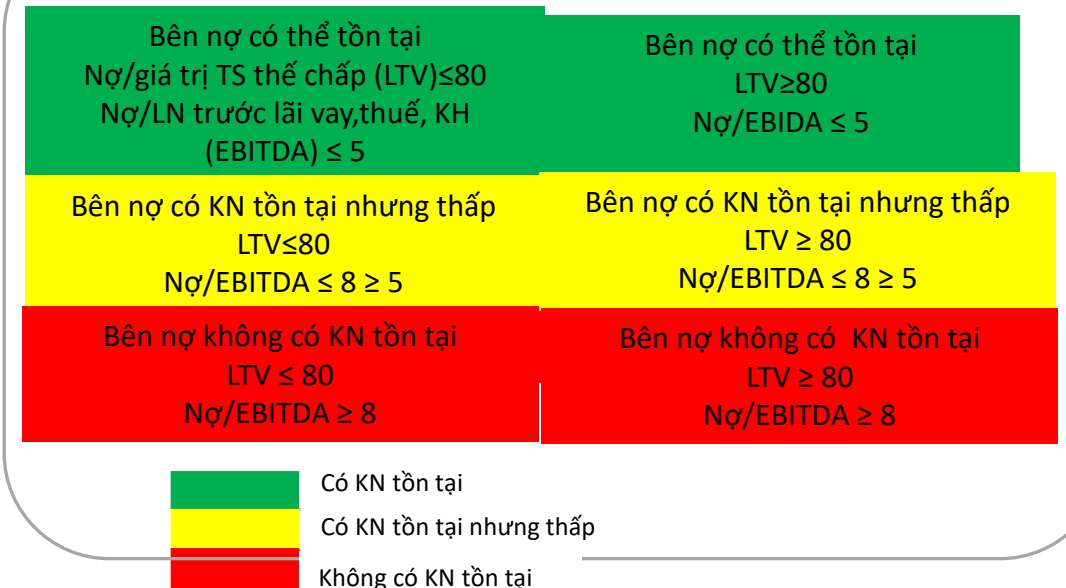

- Tỷ lệ nợ xấu đạt đỉnh vào tháng 11/2013 ở mức **18%**. Nhiều biện pháp của các cơ quan chức năng đã được thực hiện để giảm số nợ xấu (thông qua các công ty quản lý tài sản, ban hành các quy định mới).
- Tuy nhiên, tỷ lệ nợ xấu của các **DNVVN và siêu nhỏ** vẫn ở mức cao và chiếm **70% tổng nợ xấu quốc gia** (chiếm 4% GDP) vào giữa năm 2016).
- Ngân hàng TƯ Slovenia đã hợp tác với Nhóm Ngân hàng Thế giới ban hành **Sổ tay Hướng dẫn Quản lý và Xử lý nợ xấu dành cho DNVVN và siêu nhỏ** vào tháng 3/2017.
- Sổ tay đưa ra một hướng dẫn khung về xử lý nợ xấu, bao gồm các hướng dẫn về **phân loại và đánh giá khả năng tồn tại của doanh nghiệp** qua hai giai đoạn

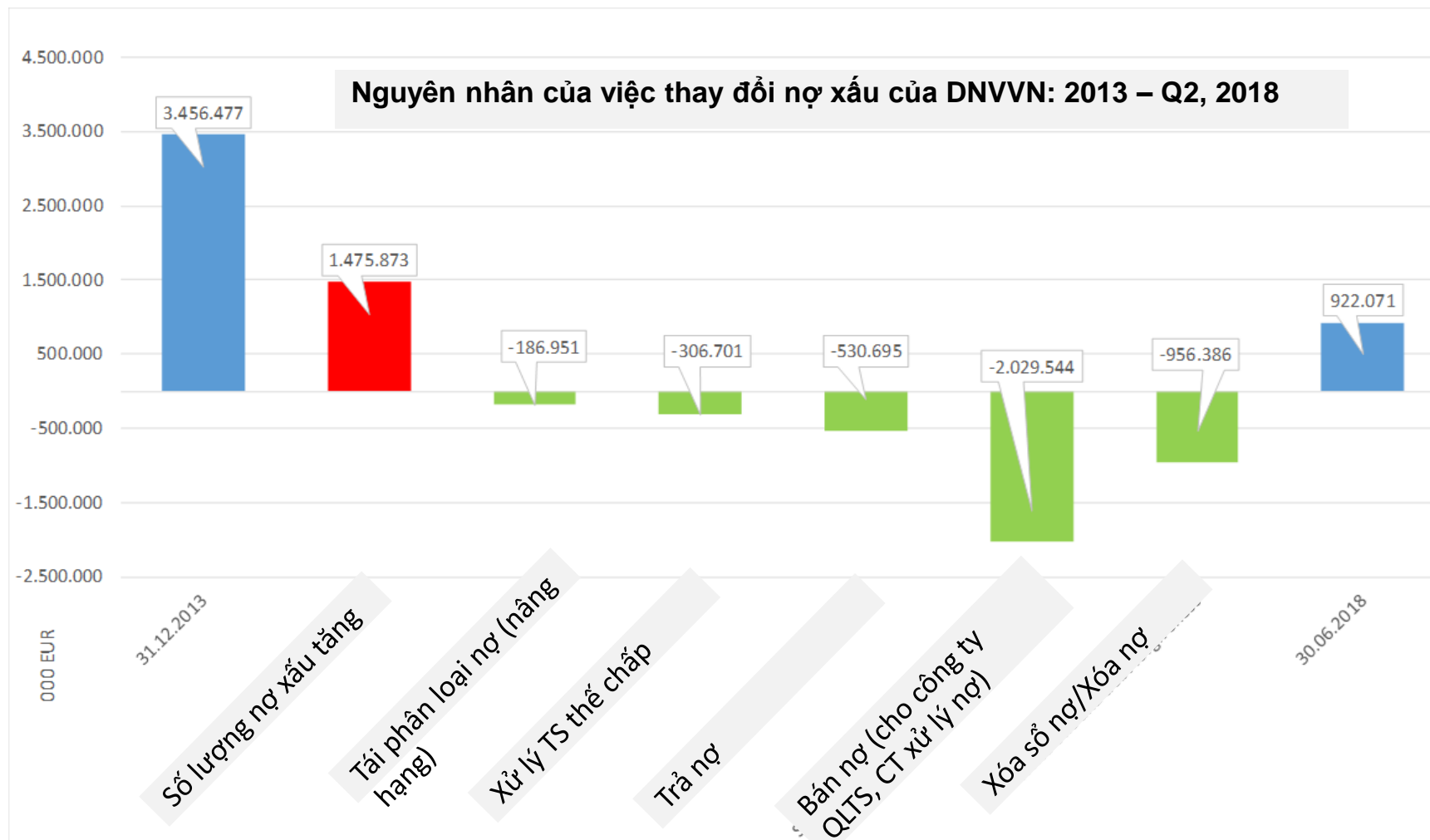
Bước 1: Phân loại

Bước 2: Đánh giá khả năng tồn tại của DN

Xử lý nợ xấu DNVVN ở Slovenia

Nguồn: FSI, WB

Các diễn biến chính:

- Số nợ xấu trong các DNVVN giảm từ 3,5 tỷ EUR xuống dưới 1 tỷ EUR
- Sự giảm số tương đối nhiều hơn số tổng
- Nguyên nhân chính của sự sụt giảm này là do quá trình **mua bán nợ và xóa sổ nợ (Write-off)**
- Xóa sổ nợ danh mục các DNVVN chiếm tỷ trọng tương đối cao so với danh mục các DN lớn
- Tỷ lệ nợ đã trả thấp hơn so với các khoản nợ phải trả

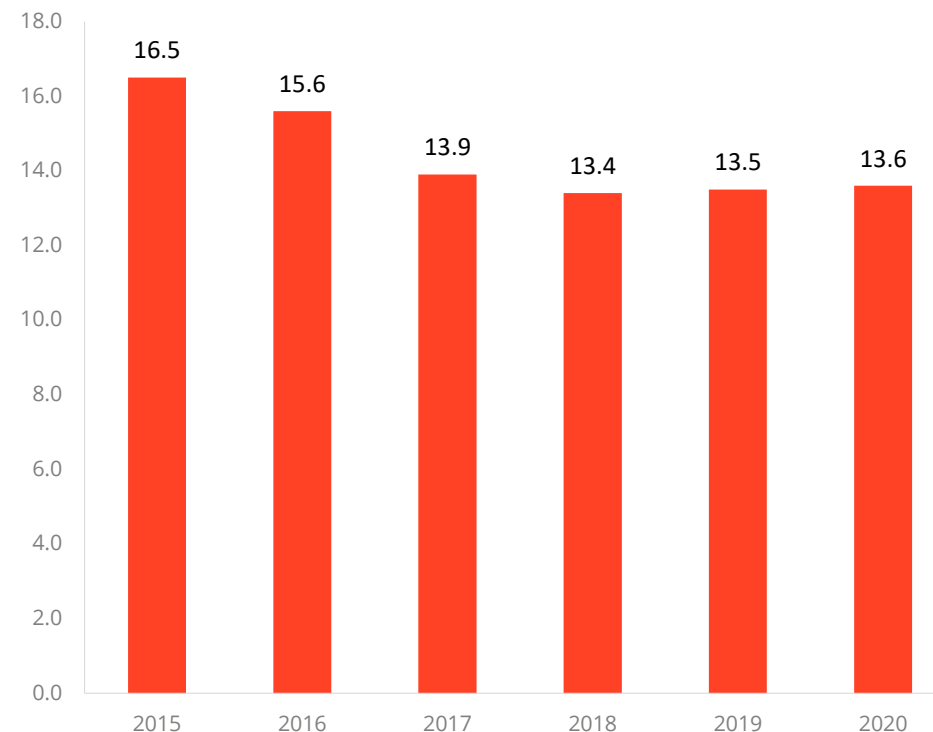
Xử lý nợ xấu ở Tunisia

Xử lý nợ xấu ở Tunisia

- Tunisia đã trải qua **hai cuộc khủng hoảng kinh tế** (2010 và 2015) dẫn tới tỷ lệ nợ xấu tăng
- Tỷ lệ nợ xấu đạt **16%** vào năm 2015
- **Ngành du lịch** có tỷ lệ nợ xấu cao nhất
- **Các ngân hàng quốc doanh** nắm giữ 50% nợ xấu và tỷ lệ nợ xấu là 18%
- Ngân hàng Trung ương Tunisia đã yêu cầu Ngân hàng Thế giới hỗ trợ xây dựng **Chiến lược giảm nợ xấu** (2021)
- Chiến lược giảm nợ xấu được xây dựng dựa trên **ba trụ cột**:
 - **Các quy định về an toàn**: đưa ra các quy định mới về rủi ro tín dụng, các tiêu chuẩn IFRS 9, quy định về đơn vị tính, xóa sổ bắt buộc các khoản nợ, định giá tài sản đảm bảo, phát triển thị trường mua bán nợ xấu
 - **Xây dựng hệ thống pháp lý**: luật phá sản, xóa nợ tại các ngân hàng đại chúng, chuyển nhượng nợ cho bên thứ ba, xây dựng quy định cho các công ty xử lý nợ, hệ thống tòa án
 - **Thuế**: cải cách chính sách thuế đối với các khoản nợ bị xóa sổ, hay chuyển nhượng cho bên thứ ba
- Để đạt được kết quả tốt hơn, một **nhóm công tác** được thành lập để hướng dẫn thực hiện và giám sát quá trình thực hiện cải cách

Tỷ lệ nợ xấu ở Tunisia

Nguồn: NHTW Tunisia

Bài học kinh nghiệm

- Xử lý nợ xấu nên thực hiện trong một kế hoạch tổng thể
- Quyền sở hữu là yếu tố quan trọng trong quá trình thực hiện các cải cách chính sách
- Các tổ chức tài chính quốc tế có thể đóng vai trò hỗ trợ quan trọng
- Cần xác định thứ tự ưu tiên cải cách
- Xử lý nợ xấu càng sớm càng tốt
- Xử lý nợ xấu cần phải làm thực chất, dựa trên nền tảng tái cấu trúc các khoản nợ một cách bền vững

Xin cảm ơn!

Karlis Bauze: kbauze@worldbank.org

FinSAC web site: <http://www.worldbank.org/en/programs/financial-sector-advisory-center#1>

WORLD BANK GROUP

IFC International
Finance Corporation